

NSB-topp anmeldt for utroskap

Styret i NSB ber Økokrim etterforske en tidligere konserndirektør i NSB. Mistanken lyder på grov, økonomisk utroskap.

**SVEINUNG BERG BENTZROD
TOR ARNE ANDREASSEN
CATO GUHNELDT**

Foranledningen til anmeldelsen av den tidligere servicedirektøren, er en rapport fra internrevisjonen i NSB om direktørens bruk av eksterne konsulenter. På bakgrunn av rapporten foreligger det, ifølge styret, sterke mistanker om at ett eller

flere konsulentfirmaer har utført delvis fiktive oppdrag for NSB, og at servicedirektøren har mottatt returprovisjon i størrelsesorden en halv million kroner.

Internrapporten forelå mandag, hvorefter administrerende direktør Kristian Rambjør ble informert. Tirsdag informerte Rambjør styreformann Arne Rettedal og det ble umiddelbart besluttet å innlevere en anmeldelse. Ifølge Økokrimsjef Lars Oftedal Broch hadde enheten i går kveld ikke registrert anmeldelsen. Men etter det Aftenposten erfarer, har etterforskere ved Økokrim hatt kontakt med NSBs internrevisjon underveis og gitt klare signaler

om at det foreligger skjellig grunn til å mistenke servicedirektøren.

Servicedirektøren sluttet brått i NSB i månedsskiftet mars-april, etter sigende etter eget ønske. Så langt Aftenposten erfarer lå følgende hendelsesforløp bak: I mars ble ledelsen i NSB, ved Rambjør, gjort kjent med at servicedirektøren i forbindelse med et oppdrag til et konsulentfirma hadde gått ut over sine fullmakter. Han skulle ha latt være å informere sin overordnede, trafikkdirktør Oddvar Flæte, da han engasjerte firmaet. Begge ble umiddelbart kalt inn på teppet hos Rambjør, som ga klar beskjed om at servicedirektøren hadde be-

gått et tillitsbrudd - i tillegg til å ha omgått gjeldende retningslinjer.

Dagen etter ga servicedirektøren beskjed om at han hadde sluttet, i realiteten samme dag som han ble konfrontert med de kritikkverdige forholdene.

Overfor Aftenposten avviser en konserndirektør i NSB at servicedirektøren er satt i sammenheng med skatteundragelser. Aftenposten omtalte i februar i år at direktøren var i søkelyset hos skattedirektoratet i forbindelse med skattemotiverte investeringer. Konserndirektøren påpeker det paradoksale i at servicedirektøren i oktober 1992 uttalte at det forelå svakheter

i NSBs regnskaps- og styringssystemer. Den gang kommenterte han skarp kritikk som Riksrevisjonen hadde rettet mot NSB.

Arne Rettedal sier til Aftenposten at internrevisjonens granskning startet umiddelbart etter at fokus ble satt på servicedirektøren i månedsskiftet mars-april. Rapporten etter granskningen indikerer «misligholdelse» i et slikt omfang at vi besluttet å oversende saken til politiet, sier han. Styret skal på et ekstraordinært møte i dag klokken 15.00, behandle bl.a. denne saken.

Det var Kristian Rambjør selv som hentet servicedirektøren over til NSB fra

stillingen som direktør ved STK Alcatel-selskapet Scan Control A/S - samtidig som han fikk Oddvar Flæte inn i NSB. Etter først å ha vært materielldirektør, fikk vedkommende jobben som servicedirektør i 1991. Han ble en av de sterke menn i NSB, på bekostning av persontrafikkdirktør Rolf Bergstrand.

Viseadministrerende direktør Walter Qvam fungerer nå som divisjonsdirektør i servicedivisjonen. Han sier bruken av konsulent tjenester er kuttet kraftig det siste året. Qvam anslår at servicedivisjonen vil kjøpe konsulent tjenester for 2-3 mill. kr. i 1994, av et totalbudsjett på 1,5-2 milliarder kr.

«Sojus» på plass ved romstasjon

Det russiske romfartøyet «Sojus» foretok i går en vellykket dokking til «Mir». Det var jubel i rommet og på bakken.

ROLF L. LARSEN

Moskva. Da romfarerne om bord i «Sojus» styrte romfartøyet fint inn i dokkingssystemet om bord i romstasjonen «Mir» klokken 03.20 natt til torsdag, brøt applausen løs i kontrollsalen utenfor Moskva. Her fulgte et hundretalls gjester og presse med i det spennende møtet ca. 350 km ute i verdensrommet. TV-kameraer i «Mir» filmet sammenkoblingen, og via satellitt ble begivenheten overført direkte på en stor skjerm.

En time etter at «Sojus» la til, tok de tre romfarerne - tyskeren Ulf Merbold og russerne Jelena Kondakova og Aleksander Viktorenko - seg gjennom slusesystemet og om bord i «Mir». Her ønsket de tre russiske romfarerne Valeri Polyakov, Juri Malentsjenko og Talgat Musabajev sine kolleger velkommen. Dette ble også direkte TV-overført.

I bane

«Sojus» ble skutt opp fra verdens største oppskytingsbase for raketter i Baikonour i Kasakhstan, natt til tirsdag. Romfartøyet hadde foretatt 34 turer i bane rundt jorden, før det syv tonn tunge fartøyet i går dokket ved den 130 tonn tunge romstasjonen.

- Gratulerer med en vellykket dokking og lykke til med de viktige forskningseksperimentene

ne som skal utføres om bord, ønsket de to generaldirektørene i den europeiske romorganisasjonen ESA og den russiske romorganisasjonen RKA, Jean-Marie Luton og Juri Koptev.

- Mannskapet om bord i «Sojus» gjorde nøyaktig det de har lært og er trent til å gjøre. Da de fikk en del slingring de siste 150 meterne, koblet de over fra automatisk styring til manuell, sa general Pjotr Klimut. Han er leder for treningssenteret for romfarere i Russland, like utenfor Moskva. Alle de seks om bord i «Mir» har gjennomgått opplæring og trening der. Klimut er selv romfarer, med flere ferder bak seg.

Eksperimenter

Allerede på turen opp ble de første eksperimenter foretatt. I løpet av 30 dager i «Mir» skal romfarerne utføre tilsammen ca. 30 eksperimenter. De erfaringer man oppnår, kan bli viktige for fremtidige romferder og opphold i romstasjoner.

ESA betaler Russland over 500 millioner kroner for denne romferden og en ny neste år. Da skal en annen ESA-astronaut oppholde seg om bord i «Mir» i 135 dager.

Representanter fra alle 14 medlemsland i ESA var invitert til Moskva for å overvære begivenheten. Norge ble fullverdig medlem av ESA i 1987, og ambassaderåd Olav Berstad var Norges representant. - Jeg har vært interessert i romfart siden guttedagene, sier han.

Berstad tror romfarts-samarbeidet mellom Europa og Russland kan få stor betydning for forholdet øst-vest: - Det som nå skjer, kan gi ringvirkninger innen andre forsknings- og teknologi-områder, sier han.

VELLYKKET DOKKING PÅ ROMSTASJONEN MIR

Romfarerne ombord på romfartøyet Sojus har koblet seg til romstasjonen Mir.

Romfartøyet måtte manøvreres manuelt de siste 150 metre inn mot romstasjonen. Det automatiske styringssystemet ble koblet ut.

Progress M-24
Har med forsyninger av mat, brensel og utstyr.

Kvant-1
Service-modul

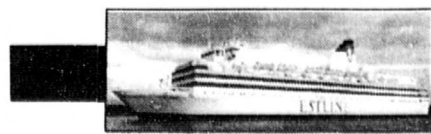
Kvant-2
Forskningsmodul

Sojus Romfartøyet som transporterer de tre romfarerne til og fra romstasjonen MIR.

MIR ROMSTASJON

Kristall
Eksperimentmodul

Kilde: Den europeiske romfartsorganisasjonen ESA.

FERGE-KATASTROFEN

SIKKERHET FØRST: Avdelingsdirektør Magnus Havig (t.h.) fra Sjøfartsdirektoratet tar et tak sammen med inspektører fra hans egen etat og Veritas for en grundig sjekk av portene om bord i Color Lines' «Festival» før skipet satte kurs for Hirtshals.

Storkontroll av fergene

Sjøfartsdirektoratet inspiserer samtlige passasjerferger etter at danskebåten «Bergen» i går ble holdt tilbake på grunn av feil på baugen.

OLE HENRIK NISSEN-LIE

Sjøfartsdirektoratet gjennomfører en stor og grundig inspeksjon av baugportene på de norske passasjerfergene.

Inspektører gikk i går om bord i «Color Festival» i Oslo.

lo, «Petter Wessel» i Larvik, «Christian Kvart» og «Ska-gen» i Kristiansand og «Color Viking» i Bergen.

Kontrollene blir gjennomført i samråd med rederiene. Man vil så langt det lar seg gjøre forsøke å unngå forsinkelser. Ifølge Sjøfartsdirektoratet vil inspektørene utføre jobben sin mens passasjerfergene er i fart.

Danskebåten «Bergen», som ble holdt tilbake onsdag kveld, vil trolig være ferdig reparert og klar for avgang til Danmark i ettermiddag. Reparasjonen av sprekkene som ble avdekket ved baugporten startet ved Laksevåg Verft i går.

Forsinkelsen har kostet rederiet Fjord Line i Bergen rundt 400 000 kroner.

«Bergen» ble holdt tilbake av Skipskontrollen onsdag etter at rederiet selv oppdaget sprekk i fundamentet til en låsebolt i baugen. Skipskontrollen hadde nylig gjennomført en kontroll av skipet uten å oppdage sprekkene.

- Det er ypperlig at rederiet selv meldte fra om sprekkene i baugen, sier avdelingsdirektør Arild Sætre i Sjøfartsdirektoratet.

Både om bord på «Stena Saga» og «Bergen» er det denne uken funnet alvorlige feil etter at Sjøfartsdirekto-

ratet først hadde godkjent skipene.

- Vår første inspeksjon gjaldt synlige feil. Nå går vi grundigere til verks og sjekker skjulte feil som på lengre sikt kan bli et problem. Feilene ville blitt avslørt av oss før eller siden, sier Sætre.

Bil- og passasjerfergen «Bergen» er en ny ferge bygget på Fosen verft etter 1990. Ifølge Sjøfartsdirektoratet var det en opprinnelig sveisefeil på baugen. Feilen hadde utviklet seg i sjøgangen til den ble så alvorlig at man valgte å holde fergen tilbake onsdag.

Nye krav øker sikkerheten

Det norske Sjøfartsdirektoratet arbeider med nye sikkerhetskrav for passasjerferger. Det blir ingen sjøforklaring etter «Estonia»-katastrofen.

OLE HENRIK NISSEN-LIE

OLE MARTIN BJØRKLID

I går kveld bestemte Sjøfartsdirektoratet seg for å utarbeide helt nye krav til passasjerferger som anløper Norge. Hensikten er å gjøre fergene mer stabile, så de ikke kantrær så fort når det kommer inn vann på bildekket.

- For å redusere konsekvensene av vann på bildekk på eksisterende ro-ro ferger (ferger med åpen baug og hekk), har Sjøfartsdirektoratet etter møte med fergeneierne og Det Norske Veritas nedsatt en hurtigarbeidende firemannsgruppe. Gruppen skal innen mandag 10. oktober utarbeide funksjonskrav som skal sikre at eksisterende ferger ikke kantrær selv etter

vanninntrengning på bildekk, heter det i en pressemelding fra Sjøfartsdirektoratet.

Sjøfartsdirektør Ivar A. Manum opplyser at dette i praksis kan løses på alternative måter, enten ved tverrgående skott, langsgående skott, ved en kombinasjon av slike skott eller ved å øke fergenes oppdriftsvolum.

Ingen sjøforklaring

Det vil ikke bli avholdt noen egen sjøforklaring etter «Estonia»-katastrofen, opplyser avdelingsdirektør Johannes Palmgren i det

svenske sjøfartsverket til Aftenposten. Han sier at havarikommisjonen etter ulykken foretar en granskning som innbefatter avhør av overlevende og tekniske undersøkelser. Dermed vil det ikke bli avkrevet noen egen sjøforklaring.

Eksperter Aftenposten var i kontakt med i går, i forbindelse med opplysningene om at «Estonia» gikk med anslagsvis 15 knops fart ulykkesnatten, er tilbakeholdne med å kommentere dette. Ifølge kystvakten i Åbo ble det om natten målt en vindstyrke på 25 meter

pr. sekund, som tilsvarer full storm, i Østersjøen. Orkan regner man når det blåser 32,6 meter pr. sekund.

Både Veritas og Marintek ved SINTEF har mulighet til å gjøre modellforsøk som viser hvordan et skip av «Estonias» type vil reagere under slike forhold. Det er blant annet spørsmål om hvilke krefter baugen ble utsatt for.

Kapiteinen på «Mariella», som var i samme farvann, holdt 10-12 knop. Årsaken til at han ikke hadde høyere hastighet var kraftig vindstyrke og store bølger.

Svenske eiere ut av passasjerfart

katastrofen er den direkte årsak til avgjørelsen.

Jeg er dypt rystet over den uforståelige ulykken som har rammet «Estonia»s passasjerer og besetning. Det ingen trodde var mulig, er skjedd, rederiets majoritets-eier og adm. dir., Ronald Bergman.

Det anerkjente rederiet Nordström & Thulin, som ble stiftet i 1850 og hovedsakelig driver med tank- og bulkfart, har konsesjon på

fergetrafikk både fra fastlandet til Gotland og på ruten Stockholm - Tallinn.

Rederiets rute til Tallinn, som kom i gang i 1990 etter at det året før ble inngått en tiårig avtale med det estiske transportdepartementet, opphører umiddelbart. Men rederiet har som ambisjon å finne en løsning som kan sikre fortsatt ferge drift på denne ruten og dermed også «... arbeidsplasser til våre ansatte».

LANDET RUNDT

FORBRØDRING: Sammen med bl.a. Dalai Lama og 500 studenter fra hele verden har Amadou S. Kooraa fra Gambia kommet til Trondheim for å drøfte menneskerettigheter. Edmond Hansen bod på gulost og syltetøy til frokost i går.

Foto: MORTEN ANTONSEN

Menneskerettigheter og gulost i Trondheim

Gambiske Amadou S. Kooraa spiste i går sin første frokost utenfor Afrika i en hybel utenfor Trondheim. Sammen med verten Edmond Hansen og studenter fra 118 land skal Kooraa i ti dager drøfte menneskerettigheter. International Student Festival in Trondheim (ISFIT -94) er blitt et kjempe-arrangement.

De rundt 250 frivillige student-arrangørene har

klart å få Nobelpris-vinner Dalai Lama fra India for å delta. Den forfulgte forfatteren Taslima Nasreen fra Bangladesh kommer også, FN's visesekretær Nafis Sadik vil holde foredrag og Gro Harlem Brundtland skal holde tale. Blant temaene som skal behandles er Tibet, undertrykkelse, flyktninger, folkemord, fascisme og befolkningsvekst.

Selbu-lensmann funnet død

Lensmannen i Selbu ble i går funnet død. Det er ikke mistanke om noe kriminelt i forbindelse med dødsfallet. Politiets særskilte etterforskningsorgan (SEFO) har den siste tiden hatt mistanke om økonomiske misligheter ved lensmannskontoret. Etter dødsfallet ble denne saken i går henlagt.

Etterforskningen mot en lensmannsbetjent ved Selbu lensmannskontor - for et annet forhold - fortsetter, opplyser leder av SEFO i Trondheim, Knut Almaas til NTB. Saken gjelder en promille-sak, som skulle vært behandlet ved lensmannskontoret, men som er forsvunnet. Promillekjøren ble tatt ved årsskiftet 1991-92, men saken er aldri gått videre i rettsvesenet.

Mann ranet postkontor i Sandefjord

Åbol postkontor tre kilometer nord for Sandefjord ble ranet for mellom 10 000 og 15 000 kroner av en mann i 25-årsalderen ved 11-tiden i går.

Det ble ikke sett noe våpen, men mannen skal ha holdt den ene hånden i lommen.

AFTENPOSTEN BEKLAGER

I forbindelse med retts-saken i Eidsivating lagmannsrett i mars mot åtte personer som på tiltalt for trykking av falske pengesedler, skrev Aftenposten følgende om en av de tiltalte: «... en 37 år gammel mann som hevder at han har arbeidet for mafiaen i USA, skal ha deltatt i planleggingen.» Aftenposten beklager å ha knyttet 37-åringen til mafiaen i USA.

NAVN I NYHETENE

HÅKON LØCHEN

65 ÅR

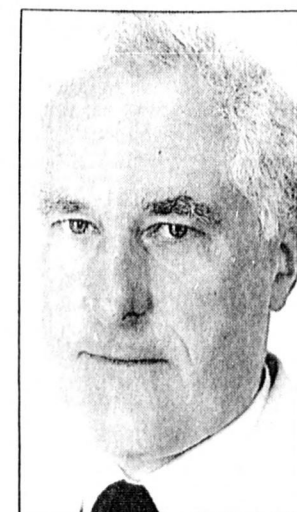
SKATTEJURIST

NHO-sjef Karl Glad pleier å være en forsiktig fyr. Men når han i går uttaler seg om skattejuristen Håkon Løchen, er han ikke nådig. Han går faktisk så langt at han gir en av Norges fremste skatteeksperter avskjed på grønt papir for illojalitet mot sin arbeidsgiver. Et tema Håkon Løchen selv tok opp i et av sine mange debatt-innlegg i Aftenposten tidligere i år.

Det er vanskelig å skjønne hvordan den vanligvis så ettertraktede juristen klarer å livnære seg. Ifølge ligningsprotokollen tjente ikke Håkon Løchen et øre i 1993. Året før var inntekten skarve 100 kroner.

Knappt nok noe å leve av for en mann som nærmer seg pensjonsalderen og hans kone og to sønner. Ifølge samme ligningsprotokoll har han heller ikke noen formue å falle tilbake på. Bare skatteinnbetalingen på noen hundre tusen kroner indikerer at mannen har så han klarer seg.

Det er vanskelig å få noen til å si noe vondt om Håkon Løchen. For noen år siden, da han fikk i oppdrag å gjennomgå statsminister Jan P. Sysses personlig økonomi, kom kolleger med uhemmet skryt av skatteeksperthen. Dyktig, fantasifull, ukonvensjonell, kreativ, nøktern og rett på sak, var noen av karakteristikkene. Løchen

driver ikke med bortforklaringer, ifølge kollegene.

Før han etablerte seg som privatpraktiserende skatteadvokat, arbeidet NHOs skatteekspert i skattevesenet i mange år. I dag er han partner i advokatfirmaet Thommessen, Krefling, Greve, Lund A/S. Han sitter også som medlem av NHOs skatteutvalg. Det vil si, han har vært medlem inntil nå. Ifølge Karl Glad har Håkon Løchen latt sine personlige interesser gå foran lojaliteten til arbeidsgiveren. Det kan ikke «Kalle» Glad godta.

Som seg hør og bør er Håkon Løchen bosatt i Bærum. I fritiden jakter og fisker han. Når han fisker etter laks, eller jakter på rypen i Meråker, utnytter han naturens ro til å gruble over juridiske underfundigheter. I tillegg er han levende opptatt av moderne kunst, og er selv en aktiv kunstmaler.

GUINN GRAVDAL

Se også side 6